

Työ- ja elinkeinoministeriö

Asia: Suomen digitaalinen kompassi

Viite: VN/25733/2021

1. Yleistä

Sivista kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen digitaalisen kompassiin toiseen luonnokseen.

Yleisesti Sivista katsoo, että luonnos on kehittynyt hyvään suuntaan ensimmäisen lausuntokierroksen jälkeen. Sivista kiinnitti tuolloin lausunnossaan huomiota esimerkiksi tarpeeseen vahvistaa digitaalisia valmiuksia kaikissa koulutusmuodoissa ja kaikkien alojen asiantuntijoiden koulutuksessa, digitaaliseen toimintaympäristöön totuttautumisessa jo varhaisina vuosina ja perusopetuksessa, sekä sidosryhmien kanssa tehtävän yhteistyön kuvauksen jäämisestä maininnan tasolle. Nyt näitä osa-alueita on kuvattu aiempaa täsmällisemmin ja laajemmin.

Sivista pitää tärkeänä, että kompassi jäsentää digitalisaation kokonaisuutta ja kutsuu laajasti toimijoita mukaan ratkaisemaan digimurroksen haasteita sekä hyödyntämään nykyisiä vahvuuksia entistä määrätietoisemmin. Digitalisaation edistämiseen kytkeytyy moni politiikkaohjelma sekä kehittämishanke. Voimavarojen tehokkaan hyödyntämisen kannalta on tärkeää, että suunta on yhteinen. Luonnoksesta jää edelleen jokseenkin epäselväksi, miten meneillään oleva kehittämistyö on kytketty digikompassin valmisteluun. Esimerkiksi koulutussektorin merkittävään digitalisaatioprojektiin, korkeakoulujen Digivisio 2030 -kokonaisuuteen, ei viitata luonnoksessa lainkaan.

Sivista esittää lausunnossaan kommentteja osaamisen osa-alueeseen liittyen.

2. Osaaminen

Digitaalinen sivistys

Sivistys on kansakunnan henkinen pääoma. Sivistynyttä kansaa ei pystytä johtamaan harhaan väärän tiedon levittämällä, informaatiovaikuttamisella tai yksinkertaistavalla populismilla. Sivista pitää erittäin arvokkaana, että sivistys on nostettu yhdeksi osaamisen osa-alueen alakohdaksi. Strateginen valinta laajentaa digitalisaatiokeskustelua totutusta teknologiakeskeisyydestä.

Digitaaliset perustaidot

Sivista tulkitsee, että osiossa tunnistetaan tarve määritellä yhteisesti, mitä ovat tänä päivänä ja erityisesti tulevaisuudessa tarvittavat digitaaliset perustaidot. Tämä oli suorasanaisemmin kuvattu luonnoksen ensimmäisessä versiossa. Tällä hetkellä tällaista konsensusta ei ole, joten tämä yhteinen ymmärrys on tärkeää muodostaa. Sivista katsoo, että tätä määrittelytyötä kannattaa kytkeä opetussuunnitelman perusteiden laadintaan.

Sivista pitää tärkeänä, että luonnoksessa todetaan perustan digitaidoille muodostuvan jo varhain. Myös Sivista on tuonut esiin, että digitaalista osaamista ja sivistystä rakennetaan aina varhaiskasvatuksesta lähtien. Sivista katsoo, että esimerkiksi koronapandemian aikaiset poikkeukselliset opetusjärjestelyt ovat tarjonneet kokemuksia ja oppia digitalisaation hyödyntämisestä koulutuksessa. Sivista pitääkin tarpeellisena kartoittaa etäopetuksen pysyvää hyödyntämismahdollisuutta perusopetuksessa esimerkiksi koulutuksen saavutettavuuden ja kattavan opetustarjonnan turvaamiseksi tilanteissa, joissa digitaalisten mahdollisuuksien hyödyntäminen tuottaisi oppijoille lisäarvoa. Samalla sekä oppilaat että opetushenkilöstö vahvistavat osaamistaan digitaalisessa toimintaympäristössä.

Digitaalinen osaaminen

Avaintulos digitalisaation, datatalouden ja digivihreän siirtymän edellyttämien osaamistarpeiden tunnistamisesta ja huomioimisesta koulutustarjonnassa kaikilla asteilla on keskeinen digitaalisen osaamisen vahvistamiseksi. Sivista esittää avaintulosta kuitenkin täsmennettävän vielä siten, että se kattaisi myös kaiken koulutustarjonnan ja laajasti eri koulutusohjelmia, sillä perustaitojen ylittävän digitaalisen osaamisen on tulevaisuudessa lähtökohta useilla aloilla ja yhteiskunnan osa-alueilla. Luonnoksen kirjaus näiden osaamisvaatimusten huomioimisesta kaikilla koulutusasteilla ei riitä vielä varmistamaan sitä, että riittävä osaaminen digitalisaation ja digivihreän siirtymän edistämiseksi läpileikkaa koko työelämää.

Sivista pitää tärkeänä avaintulosta TKI-toiminnan BKT-osuuden kasvattamisesta neljään prosenttiin. Tuloksen yhteydessä mainittu korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten TKI-yhteistyön lisääntyminen on erittäin tärkeää. Sivista esittää huomioitavaksi myös ammatillisen koulutuksen roolia TKI-toiminnassa. Ammatillisen koulutuksen TKI-toiminnalla on merkittävä potentiaali erityisesti pk-yritysten digikyvykkyyksien kehittämisessä.

Helsingissä 16.9.2022

Sivistystyönantajat ry

Heikki Kuutti Uusitalo, johtaja

Annakaisa Tikkinen, elinkeinopoliittinen asiantuntija
annakaisa.tikkinen@sivista.fi, puh. +358403566082

Sivistystyönantajat edustaa 340 koulutus- ja tutkimusalan sekä kasvatus- ja kulttuurialan työnantajaa. Jäsenemme palveluksessa on noin 60 000 palkansaajaa. Olemme Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n jäsen.